

ZVIERA

11/2013 NOVEMBER

spoznaj ríšu divov

Svišť vrchovský je jedinečný!

Vo východnom Tichomorí žije dosiaľ neznámy žralok

Vedci na základe nálezov ešte z 90. rokov identifikovali nový druh žraloka.

Našla sa dlhoprstá africká žaba

Jazero smrti Natron
mení zvieratá na kamené sochy

Policajné potkany:
ľahší výcvik, ktorý menej stojí!

Slon chápe ľudské gestá

ZOO TERA GALLERY

zootera.com

ZVIERA

- 8** Vo východnom Tichomorí žije dosiaľ neznámy žralok
- 9** Našla sa dlhoprstá africká žaba
- 10** Jazero smrti Natron mení zvieratá na kamené sochy
- 14** Svišť vrchovský je jedinečný!
- 18** Policajné potkany: ľahší výcvik, ktorý menej stojí!
- 24** Dopad ekoturizmu na orangutany
- 25** Psami už neohúria toto sú policajné potkany: ľahší výcvik, ktorý menej stojí!
- 32** Slon chápe ľudské gestá

Jazero smrti Natron

**Jazero smrti mení
zvieratá na neuveriteľné
kamené sochy**

Jazero Natron v severnej Tanzánii, ktoré sa nazýva aj jazero smrti, je doslova postrachom pre všetky zvieratá. Ak sa k nemu priblížia, hynú a menia sa na neuveriteľne fascinujúce sochy. Práve to využil britský fotograf Nick Brandt, ktorý tieto múmie využil na neskutočné zábery.

Teplota jazera občas dosahuje až 60°C a toto prostredie je tým pádom nezlučiteľné so životom. Domov si tu našlo len niekoľko rias a baktérií, ktoré mu dávajú nezvyčajnú farbu.

Názov jazera je odvodený od natrónov. Je to prirodzene vyskytujúca zlúčenina zložená prevažne z uličitanu sodného, ktorá pochádza iba z vulkanického popola, nahromadeného z Great Rift valley – z Veľkej priekopovej prepadliny. Zvieratá, ktoré sa čo i len priblížia k hladine umierajú a ich „sochy“ plávajú po hladine vody v nezvyčajne desivej podobe.

Nezvyčajné torzá mŕtvych zvierat zaujali aj fotografa Nicka Brandta, ktorý sa na čas odklonil od svojej obvyklej práce, aby zvečnil tento zaujímavý prírodný úkaz.

Torzá tiel mŕtvych zvierat na brehu magického jazera sú úplne zachovalé, akoby zakonzervované. Nikto síce nevie, kvôli čomu presne zvieratá hynú, no viazero zdrojov sa zhoduje, že celá hladina jazera sa dá prirovnať ku sklu, ktoré vtáky mätie a následne doň narážajú.

Iná verzia uvádza, že zvieratá sa v jazere utopia a až následne jazero smrti telá svojich obetí vyplavuje na hladinu v tejto podobe. Zvláštnosťou je, že zvieratá sú v takom rozpoložení, akoby všetky pózovali fotografovi, preto aj mnoho ľudí vierohodnosť fotografií spochybňuje.

Brandt, ktorý strávil veľa času v Afrike ako fotograf a ochranca prírody, si všimol drsný, ale fascinujúci výjav v podobe

Brandt sa nechl inšpirovať mŕtvymi zvieratami.

mŕtvych zvierat na brehu jazera. Vtáky a netopiere zomreli vo vode, ktorej teplota dosahuje až 60 stupňov Celzia, ale ich pozostatky boli bezprostredne ovplyvnené chemickými látkami, ktoré ich zväpenatili do podoby zvieracích múmií.

To umelca inšpirovalo k sérii strašidelných, ale zároveň ohromujúcich snímok. „Vzal som tieto tvory a umiestnil ich do 'živých' pozícií,“ povedal na margo svojho počinu Brandt. „Nemohol som si pomôcť, musel som ich fotografovať,“ dodal s tým, že nikto vlastne presne nevie, ako zomierajú, ale zdá sa, že extrémne reflexný povrch jazera ich mätie. A vtáky

rovnako ako do veľkých okenných skiel, narazia na hladinu. Názov jazera je podľa portálu news.com.au odvodený od natriónu, prirodzene sa vyskytujúcej zlúčeniny obsahujúcej najmä uhličitan sodný. Koncentrovaná chemická zmes pochádza zo sopečného popola z Veľkej priekopovej prepadliny.

Brandta však viac ako konzervácia mŕtvych zaujíma zachovanie živých druhov, a preto sa pohybuje najmä v Afrike. „Je to pravdepodobne posledné miesto na svete, kde človek vidí obrovské množstvo rôznych druhov zvierat, ktoré spolu žijú pohromade,“ povedal.

Potkany sú chitrejší ako ľudia, dokázal to nezávislý test.

Samica slona indického, Lizzie pomáhala pri prvej svetovej vojne.

Opäť nájdený vyhinutý netopier.

Psami už neohúria,

toto sú policajné potkany: Ľahší výcvik, ktorý menej stojí

AMSTERDAM – Holandská polícia prijala do svojich služieb desať potkanov, ktorí budú súdnym expertom na strelné zbrane vďaka svojmu čuchu pomáhať nachádzať zvyšky striel. Informovala o tom agentúra Reuters s odvolaním sa na policajné zdroje.

„Potkany majú vysoko vyvinutý čuch, pričom ich výcvik je ľahší aj lacnejší ako v prípade psov. Ak máme podozrivú osobu, súdny expert jej odoberie z rúk zvyšky látok a trénovaný potkan dokáže v priebehu niekoľkých sekúnd zistiť, či stopy pochádzajú zo zbrane,“ uviedol hovorca polície.

Výšetrovatelia pri zisťovaní umiestnia vzorku do jedného z množstva otvorov v škatuli. Keď potkan škriabaním označí správny otvor, vzorka je poslaná na záverečný test do laboratória, dodal hovorca. V niektorých krajinách sa potkany využívajú na vyhľadávanie pozemných mín.

Prvá svetová vojna:

Ako Britom pomáhali zvieratá z cirkusu

Na dláždených uliciach priemyselného mesta Sheffield pociťovo pracovala samica slona indického. Lizzie, ako ju volali, mala dôležitú úlohu: vozila po meste muníciu, stroje a železný šrot. Túto prácu predtým vykonávali tri kone, tie však armáda vzala do boja.

Pred vojnou predvádzala Lizzie svoje triky v potulnom zverinci. S vypuknutím prvej svetovej vojny ju však odviekli, aby pomáhala s ťažkou prácou a poslali ju pracovať k obchodníkom so železným šrotom.

Slonica však nebola jediným exotickým zvieratkom, ktoré pracovalo v Británii. Ťavy, ktoré pravdepodobne pochádzali z rovnakého zverinca ako Lizzie, boli v Sheffielde tiež využívané na ťahanie ťažkých nákladov.

Európa si pripomína koniec prvej svetovej vojny. Holandsko vypískali. V Surrey zasa slony z cirkusu nahradili odvedené kone a pomáhali s oraním polí či prepravou sena.

Amatérska historička zo Sheffieldu Clare Trowellová hovorí o slonici toto: „Lizzie bola slon indický, teda inteligentná, cvičiteľná a vzhľadom na to, že účinkovala v potulnom zverinci, bola zvyknutá na ľudí. Mala šibalskú povahu: raz napríklad strčila chobot do okna bytu a ukradla odtiaľ obed.“

Počas prvej svetovej vojny mala anglická armáda asi 1,2 milióna koní a mulíc, z ktorých 484-tisíc zahynulo. Raneným zvieratám sa snažila pomôcť britská charitatívna organizácia Modrý kríž.

Študentka objavila vymretého netopiera

Mladá bádatelka získala presvedčivé dôkazy, že istý filipínsky plodožravý netopier, vyhlásený pred 16 rokmi za vymretého, predsa len stále žije. Maia Raymundoová z University of Guam v Mangilao (USA) ešte iba pracuje na získaní magisterského titulu. Terénna biológia ju však naozaj zaujíma a je v nej tak dobrá, že získala prestížny grant National Geographic Society pre mladých prieskumníkov.

Maia Raymundoová so sprievodcami pri pátraní po kaloňovi Chapmanovom na filipínskom ostrove NegrosMaia Raymundoová so sprievodcami pri pátraní po kaloňovi Chapmanovom na filipínskom ostrove Negros, Zdroj: Ciemon Caballes Grant jej udelili v maximálnej výške. Týka sa výskumu ohrozených netopierov. Konkrétne sa zamerala na kaloňa Chapmanovho (*Dobsonia chapmani*), ktorého výskyt bol zaznamenaný iba na dvoch filipínskych ostrovoch.

Popravde bolo u tohto netopiera označenie „ohrozený“ slabým vyjadrením pochmúrnej skutočnosti. V roku 1996 ho totiž Medzinárodná únia pre ochranu prírody (International Union for the Conservation of Nature, IUCN) vyhlásila za vymretého. Predtým ho nik nepozoroval od roku 1964.

Tento druh sa v angličtine nazýva filipínsky nahochrbtý plodožravý netopier, lebo sa mu krídla pripájajú k chrbtovým stavcom, čím vzniká dojem akejsi nahoty. V roku 2003 však znovu zasvietila iskierka nádeje. Kaloňa Chapmanovho pozorovali dvaja univerzitní pracovníci na ostrove Negros Occidental. Iná správa o pozorovaní tohto tvora údajne pochádza už z roku 2000.

Svišť vrchovský žije iba v Tatrách

Genetické analýzy potvrdili jedinečnosť populácie svišťa vrchovského tatranského. Svišť v Tatrách je endemit, ktorý žije iba na území TNP.

Analýzy potvrdili jedinečnosť tatranskej populácie svišťa vrchovského. „Môžeme s potešením skonštatovať, že na základe genetických analýz je poddruh svišť vrchovský tatranský jedinečný na svete,“ povedal pre SITA riaditeľ Správy Tatranského národného parku Pavol Majkovičko. Genetickú analýzu tatranskej populácie svišťa potvrdili aj pracovníci Technickej univerzity vo Zvolene na základe objednávky a dodaných vzoriek zo Správy Tatranského národného parku. Tatranský svišť je podľa Majka „blízkym príbuzným“ alpského svišťa, ale nie je to ten istý živočích.

Ako prvý popísal osobitosť populácie svišťa vrchovského Jozef Kratochvíl v roku 1961. Pri svojich tvrdeniach sa opieral o odlišnú morfológiu lebiek. „Teraz sa nám podarilo v spolupráci s Technickou univerzitou vo Zvolene geneticky potvrdiť, že je to čistý poddruh,“ dodal Majko. Svišť vrchovský tatranský je endemit, ktorý sa nachádza iba v Tatrách. Časť tatranskej populácie svišťa žije aj v Nízkych Tatrách, kde bolo v minulosti prenesených niekoľko jedincov z Tatier. Potvrdenie jedinečnosti tatranského svišťa je pre tatranských ochranárov záväzok, aby táto populácia ostala v priaznivom stave zachovaná aj pre nasledujúce generácie.

Na území Tatranského národného parku v súčasnosti žije približne 800 jedincov svišťa vrchovského tatranského. Stav populácie svišťa v Tatrách je podľa Majka uspokojivý. „Ak sa podarí úspešne ukončiť projekt v Belianskych Tatrách, budeme ešte spokojnejší,“ uviedol Majko. Už tretí rok pracujú ochranári na projekte reintrodukcie svišťa a v Belianskych Tatrách. V súčasnosti tam žije 18 jedincov. Na jar očakávajú ochranári ďalšie prírastky v populácii svišťa v tejto lokalite.

Reštitúcia svišťa vrchovského tatranského do Tatier bola tiež úspešná. Tohto roku pribudlo v Tatrách deväť mláďat. Vlani, len rok po prenesení prvých jedincov, zaznamenali ochranári prírastok štyroch mláďat. „Svište sa rýchlo adaptovali na nové prostredie a veľmi aktívne obsadili novú lokalitu,“ uviedol pre SITA riaditeľ Správy Tatranského národného parku Pavol Majko. V prípade, že svište v Belianskych Tatrách nezasiahnu nejaké mimoriadne udalosti, je predpoklad, že sa rozšíria aj do ďalších častí Belianskych Tatier.

Projekt reštitúcie svišťa začali ochranári v roku 2008. Už na jar 2009 zaznamenali ochranári prírastok štyroch mláďat, tohto roku ich už bolo deväť, z toho len jedna samica priviedla na svet päť mláďat.

Svišť vrchovský tatranský je pôvodným obyvateľom Belianskych Tatier. Ešte v 80. rokoch minulého storočia Barbara Chovancová zo Štátnych lesov TANAP zaznamenala v tejto časti národného parku 15 kolónií svišťa. K prudkému poklesu početnosti svišťov došlo koncom 20. storočia.

„Nie je až také dôležité, že deti sa nevedia o zvieratá starať. Zvieratá nie je výchovným prostriedkom k poriadku, ale k vytrvalosti, emocionálnemu zdraviu, pokoju a rozvoju,“ hovorí psychologička PhDr. Jolana Kusá.

Zvieratá je najlepší terapeut

Rozveselí a pritulí sa

Chovať nejakého psíka či mačičku alebo iného zvieracieho maznáčika môže byť oveľa viac než len poskytovanie starostlivosti zvieratku. Ono totiž zvieratá majú na našu psychiku úžasné účinky a možno ich právom prirovnávať k terapeutom.

Napríklad nie nadarmo sa starým a opusteným ľuďom odporúča zadovážiť si aspoň mačku či psíka. Prídu tak na iné myšlienky, majú pocit, že sú pre niekoho dôležití, že ich život má stále zmysel a ich pes alebo mačka ich potrebujú, majú sa o koho starať. Zvieratko im robí spoločnosť, čo je tiež veľmi dôležité a necítia sa potom takí osamelí.

Ukázalo sa tiež, že priateľstvo so psom má na človeka podobné emocionálne dopady ako priateľstvo človekom, takže pes naozaj dokáže do veľkej miery nahradiť opusteným ľuďom blízkú osobu.

Zvierací spoločníci majú ešte jednu veľkú výhodu. Dokážu si vypočúť naše problémy, môžeme pred nimi bez hanby hovoriť o čomkoľvek, čo nás trápi a ťaží.

Hoci pes alebo mačka či iné zvieratá nie sú študovanými psychológmi, už len samotný fakt, že svoje trápenie niekomu vyrozprávate a budete vypočutí bez jediného prerušenia, je pre človeka neraz dostatočnou terapiou. Nemusíme sa hanbiť ani za prípadné slzy. Jednoducho, zvieratko sa môže stať našim

najlepším dôverníkom a môžeme mu povedať všetko. Okrem toho, vedeli ste, že hladkanie psa či iného zvieratka spomaľuje tep srdca a teda má preukázateľne upokojujúci efekt?

Podľa psychológov a rôznych prieskumov sú ľudia, ktorí majú napríklad psíka, vyrovnanejší a pokojnejší, dokážu lepšie zvládať stres ako tí, ktorí zvieratá nemajú. Každé zvieratko tiež otvára človeku rôzne možnosti - stretnúť sa a vymieňať si chovateľské tipy a rady s inými chovateľmi daného zvieratka, takže sa človek môže rozvíjať a spoznávať nové oblasti chovateľského sveta. Pes zas núti majiteľov chodiť na prechádzky, čiže majú motiváciu sa pohybovať na vzduchu. Komunita psíčkarov má tiež svoje čaro, pretože tu vznikajú nové sociálne väzby.

Medzi zvieratá menej náročné na starostlivosť patria akváriové rybičky, ktoré psychológovia odporúčajú malým deťom so psychickými problémami.

Kto neverí, že sa s papagájom nedá si vypestovať priateľský vzťah, ten zrejme nikdy doma žiadneho operenca pravdepodobne nemal. Pokiaľ papagája nezavrieme do klietky, potom sa dočkáme od neho milej pozornosti. Čo sa týka chovania koní, môžu si ho dovoliť len tí solventnejší. Jazda na koni predstavuje výbornú terapiu a zabezpečí komfortný relax pre telo i dušu.

Aký účinok majú zvieratá na psychiku detí a dospelých?

Chovanie psa, mačky, alebo aj iného zvieratka má ozdravujúci a terapeutický účinok. So psikom musíte chodiť von, čo je zdravotný profit, sociálny profit prináša komunita psíčkarov. Dostanete veľa bezpodmienečnej lásky, dotykov, maznaní, tepla, čo je psychologický a mentálny profit. Nie je až také dôležité, že deti sa nevedia o zvieratá dôsledne starať. Zvieratá nie je výchovným prostriedkom k poriadku, ale k vytrvalosti, emocionálnemu zdraviu, pokoju a rozvoju. Mnohé deti napríklad po rozvoze, alebo v puberte zachránilo zvieratko. Výchovná váš štrnásťročný syn? Kúpte mu psíka.

Aké psychické problémy môže animoterapia riešiť?

Pokračovaním prirodzenej sily zvierat je ich cieľené využívanie na terapeutické účely. Terapia sa používa pri postihnutých, aj na rozvoj mentálnych schopností, napríklad vnímanie dotykov, pohody, zažitie istých pocitov, čo ide ruka v ruku s rozvojom jemnej motoriky, rovnováhy, chôdze, držania tela. Hypersenzitívne a hyperaktívne deti sa v prítomnosti zvierat upokojia, podobne ako netrepežliví seniori. Okrem toho sa cítia užitoční, keď zvieratko kýmia a opatrujú.

V ktorých prípadoch nie je terapia zvieratami vhodná?

Vtedy, keď ju pacient odmieta. Ale aj alergici nemajú problém so srstou zvieracích terapeutov, čo svedčí o psychogénnej podmienenosti alergie.

Čo v prípade, že sa dospelý alebo dieťa zvierat bojí?

Skúsený terapeut vie ako a či sa dá animoterapia použiť. S fóbiou sa dá pracovať, ale ak dotičný nesúhlasí, platí, nič neľamať cez koleno, lebo posilníme odpor a strach vytvorením traumy.

Aké zásady by sa pri nej mali dodržiavať?

Treba vždy rešpektovať pocity klienta. Robiť len to, čo ho teší nikdy nič nerobiť násilu.

Aj potkany?

Petra Monemann skúša aj terapiu drobnými hlodavcami, presnejšie potkanom. „Je to špeciálna rasa potkana, ktorý je mäkučký, tvarovateľný a nechá so sebou robiť čokoľvek. Jeho výhodou je to, že ho môžeme vziať ku klientovi. Mačka je zvyknutá na svoje prostredie, preto klienti prichádzajú za ňou. Ako prebieha terapia? „Je lepšie, ak budúci klient príde dva až trikrát na zdvorilostnú návštevu a až potom sa začne s terapiou.“

Nie je až také dôležité, že deti sa nevedia o zvieratá dôsledne starať. Zvieratá nie je výchovným prostriedkom k poriadku, ale k vytrvalosti, emocionálnemu zdraviu, pokoju a rozvoju,“ hovorí psychologička PhDr. Jolana Kusá.

Klub chovateľov a priaznivcov fretiek,
mesto Modra a Kultúrne stredisko v Modre
vás pozýva na

II. MEDZINÁRODNÚ VÝSTAVU FRETIEK

ktorá sa uskutoční
dňa 10.11.2007
od 10.00 hod.
v Kultúrnom dome
v Modre.

Posudzovať budú
rozhodcovia z Maďarska.
Prihlášky, propozície
a bližšie informácie
nájdete na

www.fretka.sk
vystava.fretiek@fretka.sk

SPONZORI:

Pred vstupom do areálu fretky musia prejsť veterinárnou kontrolou. Fretky musia mať všetky povinné očkovania, veterinárne potvrdenie, že sú zdravé, nemajú vnútorné a vonkajšie parazity, nie staršie ako 3 dni k termínu konania stretnutia. Choré jedince nebudú do areálu vpustené.